Небојша Васовић

ЗЛАТО И НАОКОЛО

повеља

Едиција
ПОВЕЉА

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига двеста двадесет четврта

Уредник
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Небојша Васовић

ЗЛАТО И НАОКОЛО

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ”
КРАЉЕВО
2026

На корицама:
Caspar David Friedrich, „Der Duft” („Мирис”), 1815.

I

ЗЛАТО И НАОКОЛО

Злато је благо мозга
које се топи у вијугама
и не одлази никуда.
Злато се никад није делило,
лопов сваки ми је сведок.

Златна си и ти, спора нема,
у наборима лета,
док се на плажи скривена
пресвлачиш као змија,
као вечна теологија.

Златне су кићанке бесмисла
о којима је писано много
на радост нечастивог
који је вредан као лектор,
као река Конго.

Златно је злато које нико није
видео, у чему нам прође живот,
шара на стаклу, дах онога
који је некада дисао,
покушавао да види кроз прозор.

ШУМА

Док кроз шуму идеш
лишће бежи од тебе
гране се повијају и крију
јер виде да тражиш себе –
нешто немогуће

Нико ти у томе помоћи неће
као што није ни кад си
овуда шетао, правећи се
да ничег другог и нема
осим шуме, а хор птица

те пратио ситним цвркутом
јер нико не жели да се превише
уплете у потрагу за било чиме;
природу краси себичност
којој никада нећеш наћи име

БОНТОН

Не можеш обманути самоћу
ни оне дане плаветне и саме
кад сунчају се ране
као да су ничије

зато пожури да не закасниш
јер ко ће их преносити
са једног места на друго
ако закаже твоје тело

добар си ти превозник
такорећи коњ без маште
што јашу га због неке
вазда доконе драге

Јаше те Арно Данијел,
јаше те Франсоа Вијон,
Казанова и још којеко
ко не познаје бонтон

да према коњу треба бити
финији но према драгој
за коју нико не зна има ли је
осим у коњу што хрли ка њој

ТРОТОАРИ

Тротоари, другови свих куропатника,
издржите, доћи ће гола стопала
да ходају по вама, бесциљном
ходању не треба трава

Тротоари, терцине неотпеваних
песама, ноћна трабуњања на
раменима изгубљених душа,
које одавно нико не слуша

Тротоари, на којима умиру
трандафил и дафина,
што некад на гробу беху нешто,
а данас су само речи из речника

јер гробова је превише
да би се правила разлика
између цветова обичних
и оних сновима сличних

Маре моја, што си дошла,
зар не видиш да сам мртав
ил не фермаш такво стање
смрт је теби само грање

које може бити ватра
буктиња мала што иза мојих леђа
прича о смрти свашта
кад је смрт не чује

(због буке на тротоарима)

БУДИ ИСКРЕН

Зато што си искрен
искачеш из лежишта
које ти је одредио Бог
за боравиште

Зато што си искрен
некуда би да одеш
из борове шуме
иако не знаш куда

Знаш само да мораш
и ништа друго
а то друго је Бог
који ти не да да одеш

Ни ти њему не би дао
да оде из шуме коју си
својим рукама
створио по своме

ПРЕЦИ

Преци се крију у хлебу,
у чипкама, у облацима,
у баченим огледалима
у подруму.

Крију се у зрнима кукуруза,
у сену, у кочијама које се
после сахране враћају кући,
у пламену свеће...

Преци се крију, а не зају зашто,
нико их и не тражи,
што они не верују –
као што ни ми не верујемо

да смо још увек живи.

СТАРИ ДРУГАРИ

Можемо један другоме рећи било шта,
а да се онај други не наљути.
Знамо да речи не додирују ништа,
чак ни кућу у којој живе минути.

Свака представа о некаквом ја,
побегла је од нас;
знамо да све је тренутно,
и Србин и Арбанас.

Тако се шалимо, хвалимо смрћу
што је у нама, као да смо је ми
створили, као да је ноћ наша –
мала стона лампа, плава пиџама.

РУЖОПРСТА ЗОРА

Где су сада сва та јутра (сутра, сутра?)
јутра надражена од циганских ноћи
јутра мамурна поред пута
јутра која не путују никуда
јер се нису пробудила;

мекани кроасани чекају
некога у градској магли,
а не буди се нико, сви спавају
или су већ мртви, то су сад само
детаљи, украси у панорами,

јутро је банално јер је предвидљиво,
оно у ствари не постоји,
јер да постоји морало би
стално постојати, а не само ујутро,
кажем вам да је подне већ стигло.

ПРОЛЕЋЕ

Мало сунца је грануло
и већ су сви у баштама,
пију кафу, смеју се,
али живота ту нема,
радости тој недостаје нешто,
исто оно што је недостајало
и зимској депресији
да буде права, неиздржива.

Увек нешто недостаје да бисмо
били оно што јесмо,
а то нешто не долази само одозго,
с благословом климе
и ваздушних богова,
већ и одоздо, из земље,
из које самозаборавом
изгнани смо у крошње,

у којима се носе неке друге
ношње, по календару птичијем,
и више као пратња
оног најгрлатијег перјаника,
у чијем гласу су боје лета
и снег са севера.

ПОДРУМ

Ту и тамо чудни звуци,
уз померање ормана.
Ритам је долазио из подрума,
где су чувана вина,
где нико није силазио.

Вино смо виђали само у флашама.
Ко је претакао у флаше и када,
о томе нико ништа није знао;
сви смо се правили луди –
све док је било вина.

Кућа је винско врење
које не ферма време.
Невидљив неко у мраку
броји вину године,
и шаље их горе
за наше столове.

РАВНОТЕЖА

У души која умире
назиру се неке руже
неко некога ту поздравља
неко се нечега сећа
или то ништавило ствара
последњу илузију
да је нечега ипак било
да није све прах и ништа

та слика прави нам друштво
док у мрак тонемо
наше очи више не гледају
јер виђено је све што се оком
могло видети
а што нам није давало мира
ни осећај трајања

чудно је да нас живот
испраћа тако
као да жели да нам буде успомена
али не каже на шта

у пепелу ствара се равнотежа
свих могућих честица које се
лако разлете
чим дуне ветар
или засвира хармоника

ПУСТИЊА

Био сам пустиња
годинама, деценијама,
можда и вековима, ко би то памтио.

Не знам да сам икога дочекивао
или испраћао, а никога нисам ни звао
да дође у пустињу, било којим поводом.

Свако је ту могао да дође, да ради шта је хтео,
али нико није знао шта би то било,
нити је ико долазио.

А кад су најзад већ дошли,
пустињу су назвали „једином религијом",
својом.

ВИЗИЈЕ

Понекад гледам у месец
на коме не дешава се ништа,
само се шетају неки модули
ко покојни Бодули.

Док се ми свађамо шта је моје,
а шта твоје,
црна планина долази по своје.

У трену, појавише се однекуд анђели –
не знајући да су они тај тренутак,
у којем несташе.

КОРЕН

Планина је седло
којем не треба коњ,
не треба ни мени ништа слично
што подиже у висину,
вишу од оне са које се виде
људи што гмижу.

Она је летећи тањир
којим не управља нико,
превазишла је то
и спустила се у долину,
у којој расте коров –

симпатични лопов
сокова из земље,
у којој рађају се планине,
на невиђено.

ТИГАР

Дај му макар једну
сунчану џунглу,
па да се слободно шета
пругасти тигар,
чије пруге не можеш померити,
прецртати, изменити;
можеш га само убити –
ако ти пруге сметају;
не можеш их преузети,
присвојити, офарбати...

Ах, кад би ти имао такве пруге,
не би морао ништа мењати,
у себи и на себи;
премештао би своју кожу
из једне хладовине у другу,
и то би било све што би
могао рећи о тигру.

ОСВЕТА

Пошто унапред знаш
да те се неће сећати
после твоје смрти,
ти смишљаш неку
замку-пацоловку,
у којој ће ухваћени
мислити о теби,
грчећи се у болу.

Погрешно ти је то,
боље их остави
да раде оно што најбоље знају –
да заборављају;
да се мимо намере
враћају пољопривреди,
коју су заборавили.

НА КИШИ

Све је повезано

јер је све спојио творац
кога потом нико није видео

многи су клесари тако нестали
када су исклесали започето

па оставили камену да се сналази
на сунцу и на киши

ЖИШКЕ

Ватрене жишке
лебде, окрећу се,
ватрене жишке слободно лете
и никога не облећу
ватрене жишке су настале из ватре
али не траже ватру
не траже маму
ни тату
ако ударе у нешто чврсто
утихну и не праве поезију
ватрене жишке су рингишпил
којем завиде звезде
оне немају снаге да некога оживе
али ни да убију
више су као балерине у простору
скоро духови који се играју –
голе игуманије

ТАКО МАЛО

Тако мало је потребно,
али коме;
ко је тај други коме је
потребно тако мало,
да ли том другом можеш
рећи: друже, ево мене,
па шта буде, јер престао сам
да растем и да се гранам,
више сам као грумен
на плажи на којој нема опстанка,
осим за таласе који ту мало сврате
а потом их нема,
јер све је то пучина
на којој нема вина;
само пламен у току дана,
само угаљ у току ноћи –
мали угаљ ноћи.

ПОТОП

Потаман нам је потоп што долази,
иако не знамо када, али таласи
његови већ ваљају се ка нашим обалама.
Биће то леп потоп са дечијим играчкама
које пливају као мамци локалних рибара;
потопити простор није мала ствар,
а да воду преживи неће моћи чак
ни лаган буђелар, чак ни вољена
празнина у огледалима где жене
пецају свој лик, тренутно узбуђен
дешавањима на обали,
ка којој сав свет хрли, не верујући
да ћемо бити потопљени јер то
нисмо заслужили. Заслужили смо да
све остане како је и било, с мало
светлости у колибама, које смо
срушили кад смо зидали град.

ЖИВОТ ИЛИ ДВА

У богатству шумова, светлости,
лишћа – губи се ерекција,
која мора да се усредсреди
у једну тачку и ни у шта друго,

а коју већ створени живот раствара,
замајава, наговара
да ништа не ствара,
живот је самоме себи довољан.

Али, и неки други живот жели да се
докопа живота; има их, дакле,
више, а где год је множина
демонска су то посла, без краја.

Где је ту смрт, неко ће питати,
а то сам се питао и ја.

МОМЧИЛОВО ЛЕТО

То канда после ноћи, на-прагу-сунце.
Разбокорило ко изношена нанула.
Мекани дани пијучу у трави,
ту пилета нигде, само пуцкетање
лета што дангуби. Наврзли неку
причу људи, па заборавили.
Нема више ко да се раскопча,
ако га ветар не нагони да прича
о свили, о вили што као столетни
мајстор премешта свеће на промаји.

МАТЕРЊИ ЈЕЗИК

Често говорим сам са собом,
гласно објашњавам оно што чиним
са предметима, са одећом,
речима пратим своје гестове,
препричавам их. Мислим да то
не радим зато што ми недостају људи.
Ипак, ако би ме неко таквог видео,
рекао би да сам зрео за гумену собу –
а ја само вежбам свој матерњи језик,
да ми се нађе у риболову, и у гробу.

БЕКСТВО

Да, бежао сам из једних речи у друге
као што зрак светлост сели се
из једне чаше у другу.
Питате: од кога сам бежао?

Од себе, од вас, од оних које нисам
ни срео ни познавао,
али за које сам слутио
да и они беже.

Куда, питао сам се,
да ли је то *l'art pour l'art*,
бекство ради бекства,
или бекство од космоса?

Malagueeeeeña
Salerooosa...

ЛОМЉЕЊЕ

Шта год будеш радио у животу
то нешто тражиће твоју душу,
испрва део по део,
на крају њу целу.

Али, ти си тек на почетку
и верујеш да ћеш о томе
сâм одлучивати кад дође час.

Не знаш да је тај час већ дошао
и да је ломљење твоје душе
већ почело, иако невидљиво.

Твоју душу већ крцка нешто,
пре него што си је икоме дао.
То нешто ћу назвати *крцкало*.

II

ИМА ДИВНИХ НЕВИНИХ ДУША

Има дивних невиних душа
које верују да старци не желе
да јебу, да им је довољна шетња
између ћелавих маслачака у пољу.
Има дивних душа које би старцима
забраниле масну храну
и унапред платиле сахрану.
Али старци не умиру кад се очекује,
они никуда не журе, у њиховим сновима
још врцкају лепе плавуше,
о чему се мало зна.
Они то крију за себе, као што су
некада крили своје прве стихове.

ЦУЦИ

Да сам жена, волео бих да се зовем
Цуци – име које се лако заборави,
чим се журка заврши.
Наравно да знам да постоји песникиња
Tzoutzi Matzourani, никада је нисам срео,
и вероватно и нећу. Обоје смо сада
у годинама и ко зна да ли би се цуцкали.
Она ми неће замерити што од целе ње
највише волим њено име. *I love you Tzutzi.*
You don't have to love me.

КО ДАНАС ЧИТА ГАЛИБА

Нико, или боље рећи –
исти они који га нису читали
ни пре сто година.

Изгледа да управо они
који не читају,
из неког разлога живе дуже.

Благословени од Творца
који такође не чита,
али из других разлога.

А главни је љубомора –
не воли Он да још неко ствара.

У плаветнилу мора бити места
само за њега;

остали творци само су тренутни
облаци које он у кишу претвара,

у капи које падају
пред наша врата –

закључана.

АКАДЕМИЦИ

Закопчани до гуше
они пишу „о телу”
наравно – то тело није њихово

иначе не би писали
већ би се скривали
испод чаршава

испод тепиха
испод дасака
све док не постану бубашвабе

које парадирају цевима –
тим модним пистама
без публике

АКО СМО СЕ РАЗУМЕЛИ

Да ли се овде могу
постављати питања –
нека ми каже нирвана,
та славна инвенција
пустињских бонвивана.
Из песковитог ашрама,
никаквог бекства нема
јер нема ни места
ка којем бисмо бежали;
то, додуше, и учитељи кажу,
али у нади да ћемо завршити
у њиховом ашраму,
вратити се у њега
као што беба тражи сису
(сујета мајке се узда
у брадавицу);
да ћемо јести воће и поврће
док не изгубимо мишиће
и телесну тежину,
која би могла да нам помогне
у бекству из ашрама.
Има ту и људи који би ми
помогли у бекству,
али они су такође сенке
онога што су некада били
док се нису просветлили,
ако смо се разумели –
ја и нирвана.

САН

Сањам да сам пчела:
сунце залази – враћам се у кошницу
али без имало полена који бих
приложио на заједнички олтар

Матица и остале пчеле ми
праштају а ја
постиђен одлећем из кошнице
да се више не вратим

Поново летим да пронађем
исте оне цветове
али њих више нема
(нема ни неких других)

Летим кроз тунел боје меда
а са обе стране видим
сребрне кашичице
како захватају из тунела –

нешто што нисам ја

СУНЧЕВА ТЕПСИЈА

Задњице жена – лептирићи шарени
који се никада неће вратити

трећа генерација зноја
која се не сећа својих
очева од соли

у сунчевој тепсији: бунило лишћа –
добро заљуљан свемир

усијане мермерне плоче
на гробовима некада имућних
који би све дали за две капи воде
једну мушку и једну женску

(макар у песку)

СЕНКЕ У СНУ

Од стреса и многих чемпреса,
сенке се скупљају у скупштину.
Гласа ли ко, сунце му поцрни прсте.

Мерка ме Медитеран. Тамо је сада дан,
а овде воду морам да сањам
и да је носим у шакама.

Шаке су мали црнци историјских збивања.

ИМА НЕШТО

Има нешто што је створено
пре но што смо га ми створили
кад смо га стварали
оно се смејало
а није нам рекло зашто
смеје нам се и даље
потписано нашим именом

Има нешто што није створено
није имало времена
научило то од људи
који су овуда пролазили
без икаквих трагова
у каменој меморији
камењу се понекад не живи

БЕСПЛАТНО

Живот је у сваком ћошку
где мислимо да кликери се крију
од нечијих очију
а само случајно су ту где јесу
крећу се и када мирују
ћошкови бесплатно путују
по свету

ПРЕДМЕТИ

Шта нам кажу предмети:

додирујте нас
милујте нас
премештајте нас

с лева на десно
одоздо на горе
и тако даље...

све док не схватите да је
првобитни распоред
био најбољи

од њега је било боље
само то
да се нисте ни појавили

са идејом да смо предмети

ЖИВЕТИ ДУЖЕ

Живећеш дуже ако будеш јео
бљутаву храну,
храну без укуса,
без соли и било каквих зачина.

Живећеш дуже ако не будеш јурио
шизике од осамнаест година,
а колико ће оне живети –
није твој проблем;
оне ће живети мало дуже,
јер једу вештачку храну
од које се не умире.

Живећеш мало дуже
ако будеш плакао без разлога,
јер сваки разлог је атак
на срчане залиске,
који могу и да прескоче оно
на чему раде већ годинама.

Живећеш мало дуже ако не будеш
брисао своје сузе,
јер тако се човек зарази
свакојаким вирусима,
руке никада нису чисте.

Живећеш мало дуже ако не будеш
редовно прао своје руке,

ако дланове положиш на земљу
и пустиш да из њих нешто израсте –
нешто што ниси ти, драги друже.

УЛИЧНИ ЗУБАР, ЛАХОРЕ

У улици „Чик ме нађи”,
на малом уздигнутом постољу,
склепаном од дасака,
седи зубар и смешка се
насмејаним пролазницима.

Ту је и зубарски прибор
спреман за акцију,
сложен у малој торбици,
заштићен од прашине.

За мале паре (4 евра по зубу),
можеш имати нове зубе који
светле као мале лампице
у ноћима оргазма.

ТАЈНА ЕКСПАНЗИЈЕ

Енглеска је чудо.
У ери порнографије
и свакојаког лудила,
једна песникиња је у својој песми
(гле, чуда!) поменула женску брадавицу,
и критика је пала у транс:
Ето, ниједна песникиња до сада
није поменула брадавицу.
Ово је велики датум за енглеску поезију,
ово је отворен прозор у неку другу стварност
од које смо бежали а нисмо знали зашто.
Брадавица ће од сада бити са нама,
брадавица – то смо ми;
када је неко надражи, она се увећа,
а са њом и Енглеска.

АМЕРИЧКИ ФИЛМ

Винету пресече своју вену,
Олд Шетерхенд пресече своју,
па помешаше крв Индијанца
са крвљу белца.

Потом је све ишло лако,
изграђена је Америка.
Има их који су овај филм
гледали више пута.

Неко је, иза биоскопског платна,
бринуо да за сваку представу
има довољно глумаца
и довољно крви.

МАМЕЈ

Воћку мамеј сам први пут
пробао на Куби
код мога пријатеља,

у једном селу поред Гуанаба,
где ниједна кућа
ограду нема.

Кад су деца из комшилука
видела колико волим мамеј,
донели су ми барем десет плодова.

И док сам ја јео воће са слашћу,
деца су се задовољно смејала
као родитељи.

УРАМЉЕН СВЕТЛОШЋУ У КЕРЕТАРУ

Велики су формалисти
ови Мексиканци,
који су са вама увек на „Ви”,
како налаже култура опхођења
са непознатим.

Странац док овде шета радо би плакао,
а не зна зашто.

Нешто га подсећа
на дане кад мало ко је
по туђим земљама шетао,
јер сунце је у своме дворишту имао,
ма како оно било мало
и наизглед незанимљиво.

СТУДЕНТКИЊА

Сретао сам је свакога дана
у парку факултета
града Торонта
увек је ходала брзо
не гледајући ни лево ни десно
али очекујући да буде виђена

С главом међу облацима
кретала се у сусрет неком
новом сунцу
или невидљивом просцу

Једном сам јој рекао „хај"
али она је прошла без речи
без погледа
прошла је онако како би
поред мене прошао Наполеон

Ове године више је не виђам
па помишљам можда је већ
дипломирала и завршила
своје студије

Можда се вратила у своју
родну провинцију да тамо буде
Наполеон још више –

Наполеонка

DOS GARDENIAS PARA TI...

Само што сам се са Кубе
вратио у Торонто
(већ је пролеће)
радосно ходам
улицом отплаћених кућа
у правцу пијаце
певушим гласно речи
Dos gardenias para ti ...
загледам у дворишта
чудим се шта је све никло
после дуге зиме

Застанем испред једне баштице
у којој чак видим тикве
опет певушим онај болеро
Dos gardenias para ti ...
а онда одједном спазим
у дну врта коме се дивим
лице кинеске старице
власнице ове аркадије
која не само што ме гледа
већ мисли да сам ја луд
а она нормална

ПРОЛЕЋЕ, УЛИЦА ЕЛМ

С цигаретом у устима
стајао је стари Кинез
у дворишту своје куће
огрнут зимском јакном
иако је већ увелико било
пролеће са свим радостима
које сунце може да донесе

Али он је стајао и пушио
као да не види свет око себе
слободан од илузије годишњих доба
и њихових сунчаних храмова
у којима за њега ионако нема места
јер он је само обичан Кинез
поред којег је прошла сва љубав овога света

а није рекла ни због ни довиђења

СТАБЛА

Гледам на острву
ова стабла,
стара и по хиљаду година.

Да ли је њихова лепота
и њихово трајање у томе
што прихватају себе

онаквима каква јесу?

Ниједно стабло не жури
да заузме место неког другог стабла,
да га претрчи, протумачи...

ПЕСМА

Хајде, напиши песму,
а да не поменеш реку, море,
планине, да не поменеш кишу,
снег, сунце, дрвеће..

немогућа мисија

песма је империјалиста
жели да захвати што више
простора
тим више што не зна
шта то захвата

Ерос је тера да буде безобразна
да по лењима гребе
кога год сретне
на Хималајима

ЗАТВОРСКО ДВОРИШТЕ

Седећи у затворском дворишту,
посматраш птицу
која лети изнад твоје главе;

она ти појачава осећај немоћи
и распаљује машту
живота на слободи.

Али исто је и ван затвора.
И на слободи можеш гледати
само ону птицу које те надлеће

у том тренутку,
не марећи за тебе и твоју слободу.
Иста је то птица, и исти си ти.

ДАНАС

Данас, кад ништа не сме
да се каже,
рећи ћу само оно неопходно: „дно”.

Данас, кад ништа не сме
да се каже,
неопходно је дно.

Само оно неопходно
не сме да се каже,
и само дно

заћутати неће –
само оно.

III

РИТУАЛИ I

1
Језиком осветљен
изнутра,
још увек палиш лампу
на бутан.

2
У календару робијаша:
цртеж птице,
али и не и песма.

3
Лице човека у болници,
док провирује у правцу ходника –
а зна да нико неће доћи.

4
Данас шетао поред Дунава,
замало вода
да ме однесе.
Природне силе не воле доконе.

5
У замку са три спрата,
неко плаче
на првом спрату.

6
Пирамида,
у којој сам сахрањен –
грешком.

7
Радосно постављам сто,
с обе везане руке.
Опрана кошуља на жици –
зар би јој било боље негде другде.

8
Жуљ који имаш на нози,
мала је катедрала пуна гноја.
И гној би ван катедрале,
а камоли људи.

9
Што је изгубљено,
биће пронађено.
Али, можеш ли доказати
да си га баш ти изгубио?

10
Гром сече на пола,
не ставља запете
као лектор.

11
Узалуд је песник био слободан
док је писао,
ако читалац није био слободан
док је читао.

12
Неки су срећни и са мало памети,
а неки би да још додају
на оно што имају,
као кад се меша малтер за кућу.

13
Свемир би понекад рекао „НЕ”,
али коме?

14
Дрхтале су ко пихтије,
њене дојке – провалије.

15
Данас сам весео као ћилим
у бојама,
вероватно персијски.

16
Можеш ли летети са анђелима,
а немати аритмију?

17
Љубави, не крокодилиши,
услиши!

18
Прометна лука,
прометна лутка.

19
На плажи, дете ставља
један камен поред другог.
Дете-наводација.

20
Само снови знају како је лако
подметнути некоме снове.

21
Неке речи нису речене,
да не би остале саме.

22
Не могу бити отворен
за оно што ме не додирује
јер додир је оно
што отвара капије

23
Глас као кућа,
истинит.
Још истинитији,
од када куће нема.

24
Мисао нема своју кућицу.
Чак ни ону малу,
коју имају неки пси.

25
Ја сам бол.
Не тражим ништа од вас.
Само ме пустите да радим свој посао,
попут вас.

26
Ко каже да не постоји промаја?
Промаја је старија
од многих империја.

27
Не можеш рећи небу да успори,
јер оно никуда не иде.

28
Под јорганом ноћи,
мешкоље се секире.
А где су шуме – доставиће птице
чим се пробуде.

29
Живети међу будалама,
а не попримити ништа од њих,
то може само добар стих.

30
Ако желиш нешто да постиглиш,
не говори шта мислиш,
добићеш иш-иш
од људи бивших.

31
„Стид ме је умријети”,*
али ме није стид радити
неке још горе ствари.

32
Кад си видео мрава да спава?
Мала бића су увек у транзиту,
да угоде Другу Титу.

33
Птице не знају да их слушам.
А кад би знале,
певале би да ми угоде,
и упропастиле би песму.

34
Само Јапанке знају
да носе белу боју
и само беле брезе
знају да су Јапанке у пољу

35
Кад ниси имао ништа,
то нису били дани;
била је то вечност
која се ничим не храни.

* Весна Парун

36

Живим као да се дивим,
али не знам коме.

37
Можда би нас неко и волео,
али нема ко,
још се није родио –
нико га није волео.

38
Седи испод дрвета
и бићеш богат
сенкама.

39
Невероватно је да још увек
уживам у поезији тих људи,
иако знам ко су.

40
Многи који су умрли
били су сахрањени само зато
јер је то логично.

41
Све што је записано,
патило је од самоће.

Сада ће патити
још више.

РИТУАЛИ II

1
Дотеран
(животом)
довде,
до овог конца,
до ове
игле,
на чији врх се тек треба
попети –

са сећањем на себе.

2
У предграђу Ничега
постоје мале мреже
у којима живе пауци

Наврате каткад и монаси
они који су се просветлили
попут малих на ћошку светиљки

3
Огледало брзо одради свој посао.
А онај ко се огледа,
тек почиње,
тек је почео.

4
Осванула је јутро.
Неко на коња товари
више него што је дозвољено.
А то је и јуче радио.

5
Живот је прекратак
да бисмо научили
било који језик

Човек се само поштапа речима
као што се око поштапа
птицама које се селе на југ

6
Док смо ми на овој страни
океана прослављали
што се вода повлачи

на другој страни су се
људи давили
у води која надолази

7
Морал је мурал
од којег можеш
имати користи

колико и они који
не виде цртеж
па као деца

прођу кроз зид
у потрази
за нечим другим

8
Чекам додир, неповред,
да атоме свога тела
доведем у ред;

да отопим овај лед,
гори мала лампа,
пада црни снег.

9
Ловим ловим лососе,
печем, једем,
па опет...

Ловим ловим лососе,
да убијем глад,
лосос не зна да сам му ја брат.

10
Кад немаш шта да кажеш,
а ти опсуј.

Живећеш тако,
уз подршку народа,
минут или два.

11
Одсуство радости у другима,
једино је што те радује –
Сотоно међу шљивама.

12.
Постоји једно зрно
које има рогове

(а не зна зашто)

Вара га жена-зрнка
са другим зрнима

13
Нека нас води ирис-тократија
у земљу ириса

Нека нас води Перун-ика
у земљу предака

14
Опет се враћаш у прош-лост
у прош-њу;

бежиш из овог сада,
сад-исто.

15
Патња говори многе језике,
али има само једно тело –
твоје.

16
Спали смо на ерос
јер нас је издала смрт,
преварила, боље рећи,
са еросом;

ми смрт нисмо варали,
зато смо мртви.

17
Само зато јер тако звуче,
покривају глициније
оно што смо волели до јуче.

Само зато што не звуче лоше,
покривају глициније
свеце и олоше.

18
Богазе су биле божје стазе,

а сада пролазници
путем поплочаним
пролазе –

захваљујући Општини.

19
Додиривати било који предмет
када си дете
значи полагати испит код мајке
која те гледа –

да не испустиш

20
У дрвеном кориту,
у којем се купају деца,
вода је недељива –

као глагол бити
у језику *Maya-K'iche'*:
јуче-данас-сутра је

једна реч, као реч *вода*

IV

ЗА КАЛИМАХА

Песма је кратка јер жели
да јој се вратиш,
да је прочиташ поново.

Дуга песма зна колико ти је
узела времена,
и не рачуна на твој повратак,
она једва чека да те се отараси.

Убоден Еросовом стрелицом,
не можеш волети ништа
што траје дуго,

а и други ће тако волети тебе –
припреми се.

ПЕДАЛЕ

На острву посматрам
како четворо људи
вози *бицикл за четворо* низ друм.

Кикоћу се, обрћу педале...
Како је лако бити
један од четворице,

а тек један у великој армији –
у којој се нико не смеје,
у којој се педале окрећу саме од себе.

У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ

Наша се држава свела
на величину зечијег увета

Не знам шта да кажем

Има и оних који мисле да зец
има велике уши

КАД ШЕШИРИ СПАВАЈУ

Машинерија ноћи
захуктава се...

Врата дечије собе
отварају
се...
затварају
се...

бројећи сузе

НОВА ДИКТАТУРА

Све ће бити забрањено

интернет
књиге
шетње
музика

остаће нам само разгледнице
са далеких мора

и у сновима слана вода

ДОКОНА СВЕТЛОСТ

Баш у тренутку
кад покушавам да заспим,
светлост се шуња
у моју собу.

Докона светлост.
Нисам је тако замишљао.

ДАР

Неки се завлаче под
гране маслине
с великом надом,
а излазе празних шака.

Други, пак, пишу
о маслинама,
са убеђењем оних
који су их видели у сновима.

ДУХОВНИ ЉУДИ

Верујем да постоје људи
који би и зрно грожђа поделили са неким,
како би доказали колико су духовни.
Ако их икада сретнем, даћу им
цео грозд и побећи од њих.

РАСТ

Највиша планина и даље расте,
писао је Хаи Зи. Да ли ћемо је
једнога дана видети?
Видећемо само њен врх,
али не и оно испод њега,
оно што расло је столећима,
док очи нам беху нерођене, доконе.

ПОВРАТАК

Када сам после петнаест година
поново посетио Београд,
почех да се сећам мојих покојних
пријатеља и познаника,
углавном писаца и сликара,
и убрзо дођох до броја 20,
а онда нагло зауставих бројање.
Бројке не броје оно што ја бројим.

НА КРАЈУ ПУТА

У колико земаља
мораш добити ловоров венац
како би у земљи
свога порекла
добио чашу воде
с коцкицом шећера?

(„Жао нам је, имамо само
бели хемијски шећер.”)

НАГРАДА

У седамдесет и трећој години
добио сам награду

„Владислав Петковић Дис”

понећу је са собом у гроб

мртви ће се радовати
кад чују

да је један од њихових
успео на овоме свету

ШВАЛЕРСКИ АКОРДИ

(*Детињство*)

У кући моје бабе
са радија допиру
звуци неке канцоне

швалерски акорди –
како их зовем сада
али и онда сам

као клинац
знао да ту има нечега
што крију од мене

ХЛЕБ

Мајка узима нож
да исече хлеб на пет делова,
за своје петоро деце.

Али хлеб се опире таквом
дељењу, хлеб зна да је један.
Хлеб јој не каже ништа,

пушта је још неко време
да буде мајка која сече
на равне делове.

ОТАЦ

Док је ишао низ улицу
носио је две векне хлеба
једну за њега
а другу за децу

Ону што је његова –
појео би пре него што уђе у кућу
за сваки случај

Има ли ичег случајног
у животу

РЕЧНИК

Тек сада сазнајем да је
реч *пустолина*
синоним речи *недоход*

Нисам то до сада знао
а и да сам знао
зар би ми то помогло

у потрази за домом

ГРУДВА

У прозор наше куће,
неко је бацио грудву снега –

и то је било једино
што се у Канади десило

за сто година.

Неко ће помислити
да је Канада рај.

Ретко кад мислим.

ПРОФИТЕРИ

Као што се земља помера
у земљи
па путује са једног краја
земног шара на други
тако се и речи премештају
из једне шуме у другу
из једне епохе у другу
а ми смо профитери
тог кретања
које нас чини слободним
и неразумљивим

ГРАД-ФЕЊЕР

Био је то чудан град
у којем није било људи;
једини становници беху фењери.

Кад би се један од њих угасио,
други фењери му не би могли
помоћи.

И све је било исто,
као у граду у којем живе људи.

ЛИЧНА ИМЕНА

Неки баба Вангу зову
Анга,
а Нострадамуса –
Нотр Дам.

Можда то и није грешка,
јер свако лично име
жели да буде црква.

СУСРЕТ

Моја мајка је имала леп жбун.
Открио сам то када сам имао
седам година.

Пошао сам у купатило и
voilà —
врата не беху закључана.

Видех је како у кади стоји гола,
изненађена, као да ме види
по први пут.

ТАЈНА

Кад мало даш –
мало добијеш

кад даш више –
добијеш више

кад даш све –
добијеш ништа

(*тајну мистика*)

ОРХИДЕЈЕ

Неко је у остави за ђубре
оставио три орхидеје.

Можда цветови и нису били најсвежији,
али су ипак били живи.

Неко је то бацио.

РОБ

За Мику Антића

Пољубац је роб
који мора да слуша,
да се лепи на кожу –

непознату,

да буде шегрт у занату
у којем влада суша,
не само у Банату.

СТОПАЛО-ДЕМОН

Заробљен њеним стопалом
које си видео на плажи
иако то ниси хтео
јер туда си само пролазио
сада ћеш морати дуго
да медитираш и да се чистиш
од слике која је у теби
која ће остати у теби
чак и кад је заборавиш

НЕ ПИШЕМ ПЕСМЕ

Луки Паљетку

Не пишем песме него ту где ме
стигну деца што муче пужеве –
од којих многи остадоше без кућице,
бачени међу звезде.

Па, кад се деца радују томе,
и анђели што чувају пужеве,
што бих сумњао ја
у хармонију свемира.

КРАТКИ СТИХОВИ

Знам да те моји кратки стихови излуђују.
Не можеш да седнеш у седло
и јашеш кроз кањоне
у сунчан дан –
целога дана.

Не можеш да натенане ручаш
у сенци дрвета
које је умрло давно –
дрвета које још има пуно времена
пред собом.

НА ДРУГОЈ СТРАНИ

Све су жеље од сламе.
Ако запалиш сламу,
онда пири у ватру –
у своје огњиште.

Али ти замишљаш кућу
на другој страни света,
кућу у којој те нико,
па чак ни пепео не чека.

ПОШТАР

Није добро за мене
да се пењем на коња;
са већ повређеним пршљеном –
пад би за мене био кобан.

Али у сну јашем без проблема,
чак до Мостара,
где ме у крошњама дрвећа,
птице признају за поштара.

ОТАЦ И КОМЕНТАРИ

Тражио сам Оца међу звездама,
али даљина беше жива.

Тражио сам Оца међу ружама,
али трње беше живо.

Тражио сам Оца на згаришту,
али пепео беше жив.

Тражио сам Оца у Оцу,
и ту га нађох мртвог, сасвим.

СИТАН ВЕЗ

Ситан вез на платну
показује планину

нећемо никада сазнати
да ли је последњи убод игле

био на њеном врху
или у њеном подножју

јер вез је одавно довршен
а она која је ово извезла

сад везе нешто друго
са истом бездушном иглом

СЛОБОДА

Купих на бувљаку
књигу познатог српског песника.

У књизи: посвета аутора
своме брату.

Како се осећао брат
кад је бацио песме свога брата?

Препорођен, ослобођен свих оних
ноћи када је покушавао

да и сâм напише песму.

СЕОСКА КУЋА

У једној од соба
лежи старац
на самрти
и чује

како жене у кухињи
причају о кокошкама
које су ове године
„безобразне”

ДИВЉА ЈАБУКА

На острву постоји путељак
на којем расте дивља јабука.
Ове јесени приметио сам
да уопште није родила,
па сам питао пролазнике
и људе који живе на острву:
шта би томе могао бити разлог.
Сазнао сам не само то да не знају,
већ и да их не занима.

ОГЛЕДАЛЦЕ

Сиротињска пијаца
на крају града

на тезги: мало огледалце
у којем нико се не огледа

јефтино огледалце
на дохват свима

НЕШТО

Нешто јако мало
као плод маслине
као лист на ветру

нешто што никада неће
бити велико
нешто што ће остати крај пута

машући малим рукама
онима који одлазе
својим путем

ЖЕЉЕ

Годинама смо кукали на снег.
Али ево, ове зиме, снега
готово да и нема.

Од када нема беле боје,
све око нас је још сивље
и још ружније.

Следеће зиме, уздржимо се
од било каквих жеља.
Можда ће пасти снег.

ОДЛАЗАК

Када једнога дана на самрти
у болници или у кревету
своје куће затекнеш себе
у одласку са овога света
па ако се тада не сетиш ближњих
ни било чега другог већ само
оне зелене кајсије
коју си убрао преко ограде
моћи ћеш да кажеш да си живео
али коме то рећи и зашто
свет се ионако котрља
подмазан нечијом маштом
твоји су само дани
које си проћердао

ИМЕНА

Забележити имена
свега што је нестало:
људи, предела, биљака,
животиња, облака, планина,
река и мора –
могло би бити песма;
али ко би је написао,
ако је и сâм нестао,
како би песма била
што боља...

О ПЕСНИКУ

Небојша Васовић је дипломирао на Филолошком факултету у Београду, на групи „Југословенске књижевности са општом" 1978. године. У Београду је радио као слободни уметник: писац, уредник, књижевни критичар.

Магистрирао је 1992. на „Новом калифорнијском колеџу" у Сан Франциску (програм: Poetics). Живи у Торонту (Канада) од марта 1988. године. Аутор је следећих књига:

Поезија

Струна/Сутон, Просвета, Београд, 1983.
Со лично, Видици, Београд, 1986.
Бразил, Матица српска, Нови Сад, 1986.
Песме за децу и калуђере, Матица српска, Нови Сад, 1989.
Пердидо, КЗНС, Нови Сад, 1991.
Гонг у житу, Матица српска, Нови Сад, 1991.
Музика роба, Нолит, Београд, 1992.
Талмуд и ја, БИГЗ, Београд, 1992.
Седам чунова, БИГЗ, Београд, 1995.
Посечене су шуме, Народна књига, Београд, 2003.
Ни љубави ни хлеба, Повеља, Краљево, 2006.
Изабране песме, Повеља, Краљево, 2011.
Нека, хвала, Културни центар Новог Сада, 2014.
Голицач табана, Пресинг, Младеновац, 2018.
Дулчинеји од Винче, Поетикум, Краљево, 2021.
Неко други, Пресинг, Младеновац, 2023.
Живи како ја не умем, Повеља, Краљево, 2024.
Свемирска посла, Градска библиотека „Владислав Петковић Дис", Чачак, 2025.
Изабране и нове песме, Нишки културни центар, Ниш, 2025.

Есеј, критика, дневници

Поезија као изванумиште, Рад, Београд, 1983.
Против Кундере, Браничево, Пожаревац, 2003.
Лажни цар Шћепан Киш, Народна књига, Београд, 2004.
Дневник I, Народна књига, Београд, 2004.
Contra Kundera, La Cabra Ediciones, Ciudad de Mexico, 2012.
Зар опет о Кишу?, Конрас, Београд, 2013.
Полемике и портрети, Задужбина „Николај Тимченко", Лесковац/Алтера, Београд, 2015.
Европски давитељи из нашег сокака, Бернар, Београд, 2016.
Кога бране кишобрани, часописно издање Браничево 5-6, Пожаревац, 2020.
Оклагија Доктора Јеркова, приватно издање, www.nebojsa-vasovic.com

У ОВОЈ КЊИЗИ

I

7 Злато и наоколо
8 Шума
9 Бонтон
10 Тротоари
12 Буди искрен
13 Преци
14 Стари другари
15 Ружопрста зора
16 Пролеће
17 Подрум
18 Равнотежа
19 Пустиња
20 Визије
21 Корен
22 Тигар
23 Освета
24 На киши
25 Жишке
26 Тако мало
27 Потоп
28 Живот или два
29 Момчилово лето
30 Матерњи језик
31 Бекство
32 Ломљење

II

35 Има дивних невиних душа
36 Цуци
37 Ко данас чита Галиба
38 Академци
39 Ако смо се разумели
40 Сан
41 Сунчева тепсија
42 Сенке у сну
43 Има нешто
44 Бесплатно
45 Предмети
46 Живети дуже
48 Улични зубар, Лахоре
49 Тајна експанзије
50 Амерички филм
51 Мамеј
52 Урамљен светлошћу у Керетару
53 Студенткиња
54 Dos gardenias para ti...
55 Пролеће, Улица Елм
56 Стабла
57 Песма
58 Затворско двориште
59 Данас

III

63 Ритуали I (1-41)
72 Ритуали II (1-20)

IV

81 За Калимаха
82 Педале
83 У последње време
84 Кад шешири спавају
85 Нова диктатура
86 Докона светлост
87 Дар
88 Духовни људи
89 Раст
90 Повратак
91 На крају пута
92 Награда
93 Шваlерски акорди
94 Хлеб
95 Отац
96 Речник
97 Грудва
98 Профитери
99 Град-фењер
100 Лична имена
101 Сусрет
102 Тајна
103 Орхидеје
104 Роб
105 Стопало-демон
106 Не пишем песме
107 Кратки стихови
108 На другој страни
109 Поштар
110 Отац и коментари
111 Ситан вез

112 Слобода
113 Сеоска кућа
114 Дивља јабука
115 Огледалце
116 Нешто
117 Жеље
118 Одлазак
119 Имена

121 *О песнику*

Небојша Васовић
ЗЛАТО И НАОКОЛО

Едиција

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига двеста двадесет четврта

Издавач
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ”
КРАЉЕВО

За издавача
ДАНКА СПАСОЈЕВИЋ

Главни и одговорни уредник
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Ликовни уредник
ЛАЗАР ДИМИТРИЈЕВИЋ

ШТАМПА
Сајнос
Нови Сад

Тираж
300

Краљево
2026

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41(71)-1

ВАСОВИЋ, Небојша, 1953-
Злато и наоколо / Небојша Васовић. - Краљево :
Народна библиотека „Стефан Првовенчани”, 2026
(Нови Сад : Сајнос). - 122 стр. ; 20 cm. - (Едиција Повеља / Народна
библиотека „Стефан Првовенчани”,
Краљево. Библиотека Поезија, данас ; књ. 224)

Тираж 300. - О песнику: стр. 121-122.

ISBN 978-86-6104-137-2

COBISS.SR-ID 193944329